

méréseken és a topográfiai térkép szintvonalain egyértelműen látszik, hogy ezen a területen a Sajó egy nagy kanyart írt le, melyet a szabályozás során kiegyenesítettek. A meder fizikailag is elválasztja a két lelőhely markánsan kiemelkedő dombját. Az 1. katonai felmérésből következik az is, hogy a most felfedezett lelőhely valószínűleg egy települést alkotott a vasúttól ma D-re lokalizált 16565 számon nyilvántartott régészeti lelőhellyel, azzal ugyanis egykor egy dombhoz tartozott, csak a vasút építése vágta ketté a dombhátat. Ez örökségvédelmi szempontból azt jelenti, hogy a vasút építésekor annak két oldalára kerülő régészeti lelőhelyet jelentős roncsolást érte. A vizesárokotól É-ra eső terület gyümölcsös, szőlő, mai állapotában erősen benőtt, elgazosodott, alapos bejárásra jórészt alkalmatlan. Végezetül megállapítottuk, hogy a vasút tervezett fejlesztése nem veszélyezteti a régészeti lelőhely épségét, a fejlesztés ugyanis a vasút jelenlegi határain belül marad.

Kartács-dűlő (MNY-2. lh., KÖH 16565, 15855): A nyomvonal 1861–1863 hm-szelvénye között nagy kiterjedésű, már nyilvántartott Árpád-kori település felszíni nyomaait azonosítottuk. A lelőhely a vasúttól D-re található, a Felsőszolca vasúti állomástól Ny-ra, mintegy 300 m-re. A lelőhely a szabályozás előtti Sajó által körülvevett szigetszerű dombháton helyezkedik el. A katonai felméréseken jól látszik, hogy a szigetnek a K-i oldalon egy igen keskeny földnyelv biztosította a megközelíthetőségét. Ugyancsak az 1. felmérésből és a domborzati elemekből következik az is, hogy a most felfedezett lelőhely valószínűleg egy települést alkotott a vasúttól ma É-ra eső, és ebben az örökségvédelmi hatástanulmányban 1. számon bemutatott régészeti lelőhellyel, azzal ugyanis egykor egy dombhoz tartozott, csak a vasút építése vágta ketté a dombhátat. A lelőhely a vasúttól D-re fekszik. A vasúti töltés mentén egy több m mély, és kb. 20–25 m széles árok húzódik, amely akkor keletkezett, amikor a 19. századi vasúti töltéshez anyagot bányászták a helyszínről. Emiatt a lelőhely ép része ma már messze található a beruházási területtől. Ugyanakkor az is igen valószínű, hogy a dombhát kettévágásakor és a helyi építési anyag bányászata közben a lelőhely jelentősen roncsolódott. A vasút tervezett fejlesztése nem veszélyezteti a lelőhely épségét, a fejlesztés ugyanis a vasút jelenlegi határain belül marad.

SZALONTAI CSABA

91. Fertőd, Sportpálya (Esterházy-kastély előtt) (KÖH 46339)

(Győr-Moson-Sopron megye) V, I

2011. október 5. és november 21. között régészeti szakfelügyeletet láttunk el a Fertőd, 8518 jelű Fertőendréd–Sopron összekötő út Esterházy-kastély előtti szakasza, gázvezeték kiváltás és villamos hálózat kiépítése földmunkái során. A munkaterület korábbi régészeti tevékenységek alapján a kora vaskorra tehető régészeti lelőhelyen található. Ebből a korszakból a gázvezeték árkaiban egy nagy méretű gödör részletét tártuk fel, ahonnan kerámiatöredékeket és állatsontot gyűjtöttünk. A kastély kapuja előtti szakaszon 19. századi téglából boltozott csatorna maradványa került elő. A villanyvezeték nyomvonalán – ahol egyébként a terepbejárások alapján a jelenségek várhatóak voltak – kérésünkre a megrendelő szondákat nyitott, hogy el-

dönthessük, szükség van-e megelőző feltárára. A szondákban régészeti jelenséget nem tapasztaltunk. A kivitelezés során ezen a szakaszon egy kavicsba ázott, állatsontokkal teli gödröt tártunk fel, korát nem lehetett meghatározni. Kerámiatöredékek csak a humuszból, bolygatott területről kerültek elő.

Munkatárs: Nemes András művészettörténész.

GABRIELI GABRIELLA

92. Fényeslitke, Nagy-lapos-dűlő (KÖH 59512)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) R, B, Á

A Záhony térség belső közúti infrastruktúrájának fejlesztéséhez kapcsolódóan az MNM NÖK 2011. április 7–19. között folytatta a lelőhely 2010-ben megkezdett feltárást.¹⁹ A lelőhely Fényeslitkétől K-re, egy a környező vízenyos területből kissé kiemelkedő ÉNy–DK-i dombháton található. A feltárt terület mindösszesen 9088 m² nagyságú volt, amely a lelőhely középső részét érintette. 2010–2011-ben összesen 100 rézkori (badeni kultúra), bronzkori és Árpád-kori objektum került elő.

Az őskori jelenségek a domb tetejére és az attól D-re eső területre összpontosultak. Szinte az összes objektum egy telephez tartozott, csak egyetlen, urnás-hamvasztásos temetkezést sikerült rögzítenünk. A rézkori objektumokból egy földbe mélyített ház emelkedik ki, melyből nagyobb mennyiségű kerámia került elő.

Az Árpád-kori telep objektumai szintén a dombon kezdődtek, s a lelőhely É-i része felé folytatódtak. Főleg külső kemenéket tártunk fel, párban vasmegmunkálásra utaló alapanyagot és salakot rögzítettünk. Egy füstölőt is feltártunk. Kevés épület került elő, ezek többsége az ásás ÉK-i felében, többségük a feltárási határon túlra nyúlik. Valószínűleg a telep központja is K-ebbre található, ennek tisztázása egy későbbi ásás feladata. Az objektumokból gyorskorongolt, jól profilált, kannelálás díszű kerámiák kerültek elő.

A leletanyag az elsődleges feldolgozás után az MNM-ben kerül végleges elhelyezésre.

A feltárási munkatársai: Kriveczky Béla régész; Frank Tamás, Kiss András, Krizsnóvszky Máté, Ligeti Gábor, Pál Róbert és Reszler József Péter technikusok.

KISS CSABA KÁLMÁN

93. Fonyód, Várhegy (KÖH 54136)

(Somogy megye) Kö

A Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságát 2009-ben értesítette a fonyódi önkormányzat, hogy a Várhegyen új kilátót terveznek. Az előzetes megbeszélések során megtudtuk, hogy az építmény alapozásakor földmunkákat fognak végezni, ami előtt fel kell tárnunk az érintett területet. Mivel a tervekben

¹⁹ RKM 2010, 227.